

'Politie moet fouten niet zelf onderzoeken'

door Louis Cornelisse

De Nederlandse politie onderzoekt zelf klachten tegen de politie. In Groot-Brittannië doet een onafhankelijk onderzoeksbureau dat. Dat helpt om wantrouwen te verminderen.

Engelse commissie kreeg al 24000 klachten

Neem de dood van Jean Charles de Menezes, afgelopen zomer. Die 27-jarige inwoner van Londen werd door de politie onterecht voor zelfmoordenaar aangezien en in de metro door zijn hoofd geschoten. Voorzitter Nick Hardwick van de Britse klachtencommissie IPCC noemt het onderzoek ernaar een testcase voor een onderzoekscommissie naar politiefouten. "Het gaat om een fragiel evenwicht: de taak van de politie om het publiek tegen terroristen te beschermen, tegelijkertijd met de verwachting dat een onschuldige burger niet het slachtoffer wordt van zo'n incident; hoe gespannen de situatie ook is."

Hardwick is een prominente gast op het besloten congres van Altus, een wereldwijde organisatie voor recht en veiligheid. Hardwicks IPCC wordt op het congres in Den Haag als voorbeeld gesteld. Weinig landen hebben een instantie die onafhankelijk van de politie klachten tegen dienders uitzoekt.

In Nederland heeft ieder korps een klachtencommissie, die rapporteert aan de korpsleiding. Ernstige incidenten onderzoekt de Rijksrecherche. Een officier van justitie beziet daarna of er wordt vervolgd. Wie het niet eens is met een afwijzing, kan naar de Ombudsman stappen.

De dramatische zaak van De Menezes is een voorbeeld, omdat dit soort incidenten kan gaan toenemen naarmate de terreurdreiging groeit. Ook in Nederland. Hardwick: "Achteraf kan vastgesteld worden hoe het fout gegaan is. Als een onafhankelijke commissie een onthullend rapport maakt en daar komt een passend vervolg op, maakt dat de politie alleen maar sterker. Ook al zijn er grove blunders gemaakt."

De IPCC bestaat anderhalf jaar. De commissie is er gekomen na twintig jaar discussie over de kloof tussen burgers en politie. "Na ernstige rellen in Brixton, begin jaren tachtig, werd steeds duidelijker dat vooral gekleurde burgers geen vertrouwen in de politie hadden. En al helemaal niet dat een misstap van een agent tegen hen eerlijk werd behandeld", zegt Hardwick. Uit onderzoek blijkt dat jongeren daar nog minder vertrouwen in hebben. "Dat kunnen we zo niet uit elkaar laten groeien", vindt Hardwick.

Zijn commissie heeft al een kleine 24000 klachten behandeld, honderd daarvan gingen over door de politie gedode mensen. Vanuit vier plaatsen in het land wordt geopereerd. De chefs zijn niet afkomstig uit de politie. Verder heeft de organisatie 150 onderzoekers, waaronder zowel voormalig rechercheurs als buitenstaanders. Als een onderzoek bepaalt dat een politiemans of -vrouw de fout in is gegaan, wordt het rapport voorgelegd aan justitie. Die bepaalt of strafrechtelijk wordt aangepakt of disciplinair. Het slachtoffer of de nabestaanden krijgen het onderzoeksrapport ook en kunnen in beroep gaan tegen een beslissing van justitie.

Hardwick: "Niet alles wordt tot het eind in bitterheid uitgevochten. Bij een winkelier werd door het arrestatieteam de deur ingeramd en hij werd hardhandig afgevoerd. Het zou gaan om een levensgevaarlijke drugs crimineel. Helaas, verkeerde adres. Ons rapport legde alles bloot. Het AT ging met een bloemetje naar hem; de deur werd gerepareerd. De man zag waar de fout zat en had begrip. Er werden geen carrières geruïneerd."

Copyright: Trouw, 20 oktober 2005